

Alzheimerova bolest i druge demencije

Ana Lucić, mag. psych.

UVODNO UPOZNAVANJE

DEMENCIJA

- stečeno propadanje kognitivnih (spoznajnih) funkcija → onemogućava obavljanje svakodnevnih aktivnosti; smanjena razina funkcioniranja

Simptomi:

- 1. **najčešće** → gubitak pamćenja
- smetnje pažnje, orijentacije, računanja, govora, prosuđivanja
- **na kraju** → oboljeli nepokretni i ovisni o njezi drugih
- **neuropsihijatrijski simptomi** → halucinacije, depresija, agresivnost
- najčešće → iznad 65+ god.

- **SZO** → u svijetu živi preko 50 mil. osoba s demencijom
- **prosječno** → svake godine preko 10 mil. novooboljelih

- demencije → reverzibilne i ireverzibilne
- reverzibilne → 10 %; mogu se liječiti ukoliko se izliječi uzrok

Najčešći uzroci:

- nedostatak nekih vitamina B
- endokrinološke bolesti (poremećaj rada štitnjače)
- sistemske bolesti (zatajenje jetre i bubrega)
- kronične infekcije
- ozljede glave
- psihijatrijske bolesti (npr. depresija)
- alkoholizam
- otrovanje toksinima, lijekovima i opojnim drogama

Uzročnici demencije

- najčešći → **ALZHEIMEROVA BOLEST (AB)**

VASKULARNA DEMENCIJA:

- posljedica smanjenog dotoka krvi pa time i kisika u mozak
- najčešće nakon moždanog udara

DEMENCIJA S LEWIJEVIM TJELEŠCIMA:

- povezana s karakteristikama Alzheimerove i Parkinsonove bolesti
- najčešće se manifestira zbunjenošću i priviđenjima

FRONTOTEMPORALNA DEMENCIJA:

- zahvaća prednji čeonni dio mozga (odgovoran za logično zaključivanje)

ALZHEIMEROVA BOLEST:

- neurodegenerativna bolest mozga → postupan gubitak **kognitivno-intelektualnih sposobnosti**, a kasnije i **fizičkih**
- najčešći uzrok funkcionalne onesposobljenosti u osoba starijih od 75 god. i 4. uzrok smrti
- u Hrv. → više od 89000 oboljelih (10% starijih od 65 god.)
- stanje u svijetu → do 2050. oko 115 milijuna
- svake god. u svijetu oboli 4,6 mil. osoba

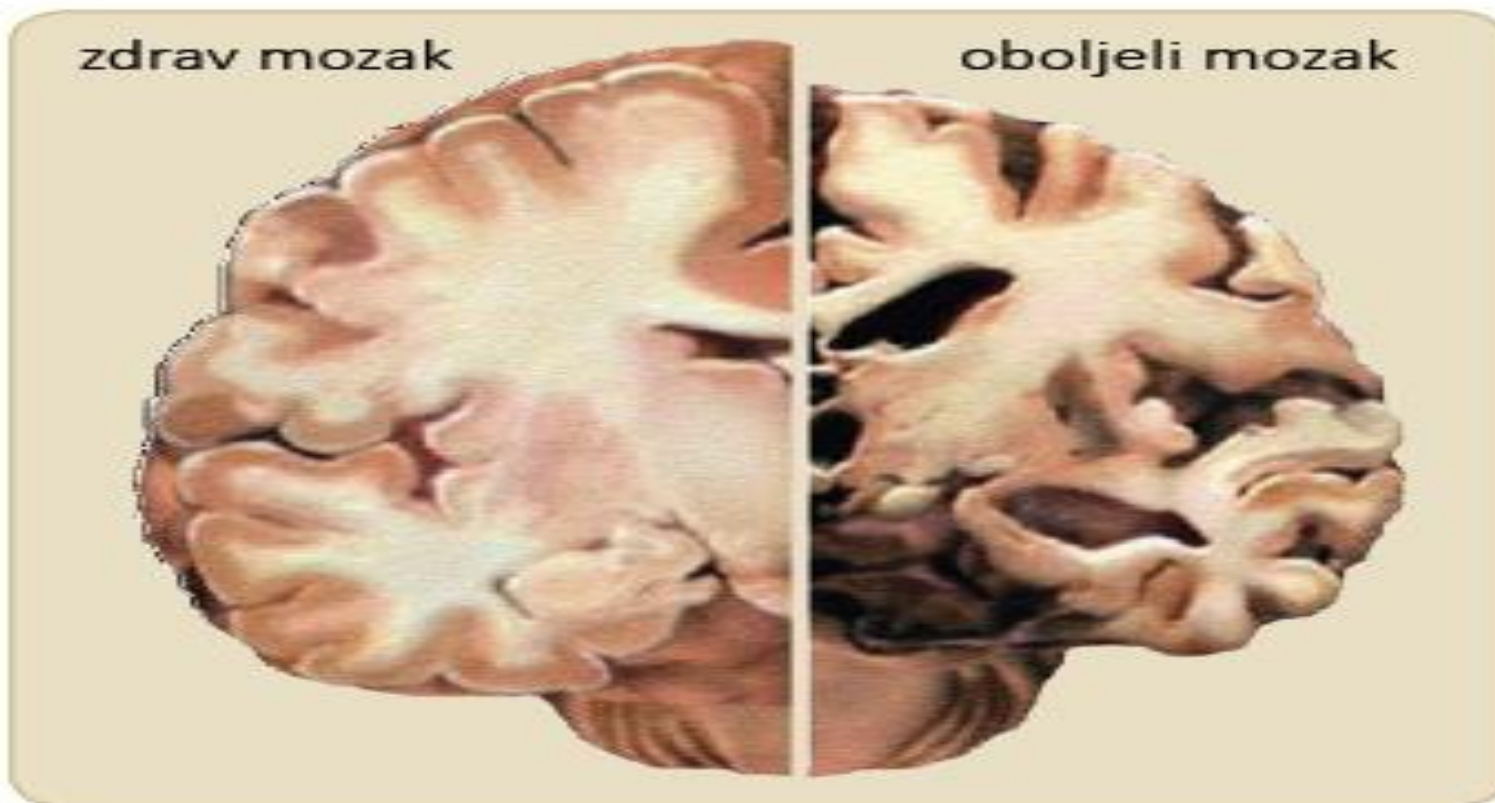
ALOIS ALZHEIMER (1864-1915)

- njemački psihijatar i neurolog
- 1907. god. - prvi opisao demenciju kod pacijentice (51 god.)
- nakon 5 godina bolesti – smrt

- oštećenje **pamćenja**
  - promjene u ličnosti, emocijama i ponašanju
  - “podmukla” bolest; sporo napreduje
- U mozgu oboljelih:
1. nakupine uvijenih niti → neurofibrilarna vretena
  2. nakupine proteina amiloida → amiloidni plak

SLIKA 1. Usporedba zdravog mozga u starijoj životnoj dobi i mozga osobe oboljele od demencije

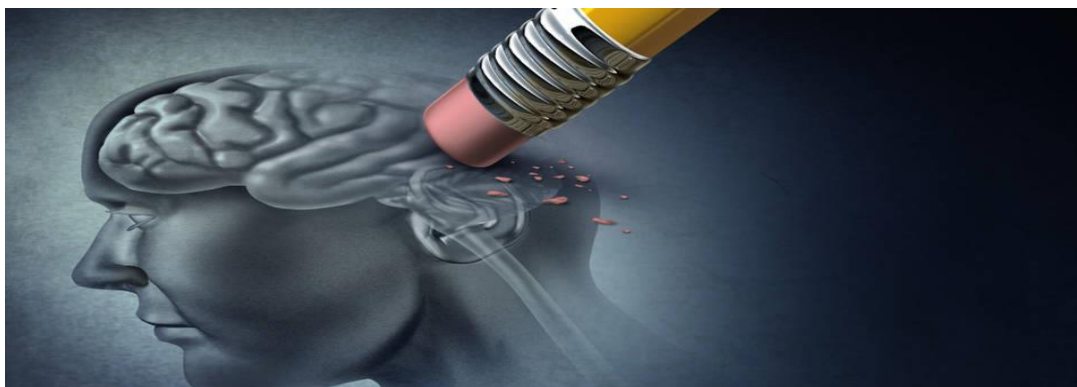
Tri stadija bolesti

1. RANI STADIJ:

- oslabljeno pamćenje, posebno za novije događaje
- zametanje/gubljenje stvari
- male smetnje u pronalasku riječi
- teškoće u računanju
- nesigurnost, teškoće u donošenju odluka
- teškoće u rješavanju težih zadataka, problema i prosudbi (npr. plaćanje računa, planiranje obiteljskog ručka)
- loše prosuđivanje (npr. u prometu)

- slabija koncentracija
- teškoće u izvođenju dobro poznatih zadataka
- kod nekih – apatija, depresivnost, bezvoljnost, bez spontanosti i inicijative
- dezorijentacija u prostoru i vremenu
- potrebni podsjetnici za obavljanje svakodnevnih zadataka → higijena; odijevanje

2. SREDNJI (UMJERENI) STADIJ

- još izraženije zaboravljanje (mjest a i imena)
- nemogućnost prisjećanja priča, brojeva telefona, adresa
- teškoće u gledanju tv-a; vođenju razgovora
- prestanak čitanja
- dezorijentiranost prema drugim osobama, u vremenu i prostoru
- zamjena članova obitelji
- smetenost; lutanje; konfuzni
- potrebna pomoć

- poremećaji raspoloženja
- ispadi u ponašanju s agresivnosti i razdražljivošću
- značajne promjene u ponašanju i osobnosti
- kod nekih → halucinacije; sumnjičavost; nemir; mogu gurati, gristi, vikati
- povećan rizik od pada
- gubitak kontrole nad mokrenjem

3. UZNAPREDOVALI STADIJ

- osoba nije u stanju brinuti o svakodnevnim potrebama i sebi
- nepokretnost ili teška pokretnost
- udovi i tijelo postaju rigidni
- komunikacija ograničena
- moгуći: smetnje gutanja, gubitak tj. težine, odbijanje tekućine i hrane, pojava dekubitusa
- česti razlozi smrti → urosepsa i upala pluća

- nemogućnost liječenja **uzroka bolesti**
- no! **lijekovi** → usporavaju napredovanje bolesti te ublažavaju i otklanjaju simptome
- **pojavom ranih simptoma → pregled kod liječnika!**

Zaboravljanje – što je “normalno”, a kada se trebamo zabrinuti?

NORMALNO	ZABRINJAVAJUĆE
automobil → zaboraviti registraciju ili mjesto parkiranja	zaboravljen tip automobila koji vozite ili što je to registracija
zaboravljanje onog što smo mislili reći	zaboravljanje nečeg uobičajenog, npr. kako koristiti karticu za bankomat

PONOS

Podrška
Održivoj
Neformalnoj
Obiteljskoj
Skrbi

Šibensko-kninska
županija

Hrvatski zavod za zapošljavanje

EUROPSKI SOCIJALNI FOND

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali
2014. – 2020.

ŠIRENJE MREŽE SOCIJALNIH USLUGA U ZAJEDNICI- FAZA I

Broj poziva: UP.02.2.2.06

Kodni broj: **UP.02.2.2.06.0455**

NORMALNO

zaboravljanje koji dan u tjednu je
pregled kod zubara

zametnuti ključeve, mobitel i sl.

zaboraviti ime osobe koju smo
nedavno upoznali

ZABRINJAVAJUĆE

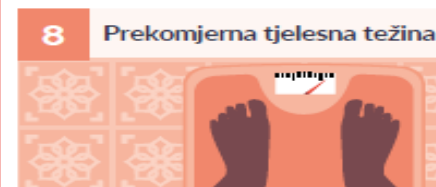
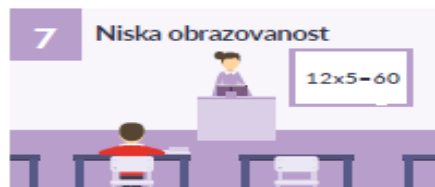
izgubiti se u svom susjedstvu

spremiti npr. glačalo u hladnjak

zaboraviti ime bliskog člana obitelji

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

Izvor: Livingston et al. A, et al. Dementia prevention, intervention, and care: 2020 report of the Lancet Commission

www.alzheimer.hr
www.alz.co.uk

Hrvatska
Hrvatska udruga za
Alzheimerovu bolest

Alzheimer's Disease
International
The global voice on dementia

Alzheimerova bolest (AB)

Zablude i činjenice

AB 1920. – 1970.
5 desetljeća stagnacije

10 x NE

Suvremeni stavovi

- Demencija je normalna u starosti?
- Senilnost nije bolest?
- “Presenilna demencija”?
- Bolest mladih ljudi?
- Rijetka bolest?
- Brzo dovodi do smrti?
- Isključivo bolest mozga?
- Nema preventive?
- Nema terapije?
- Mali problem?

- **NE**, nego se radi o bolesti!
- **NE**, najčešće se radi o AB!
- **NE**, to nije adekvatan naziv!
- **NE**, mahom obolijevaju stariji!
- **NE**, epidemija pred vratima!
- **NE**, prosječno traje 9 godina!
- **NE**, zapravo sistemska bolest!
- **NE**, moguće je smanjiti faktore rizika!
- **NE, postoji 5. registriranih antidementiva!**
- **NE**, prvorazredni javno-zdravstveni problem!

Prevenција

Memoriju mogu pogoršati:

- tablete za spavanje, analgetici, još neki lijekovi, alkohol itd.
- neprepoznati stres, depresija, anksioznost, umor
- temperatura

Preporuča se:

- mediteranska prehrana
- s crnom kavom ne pretjerivati
- ne konzumirati duhan

“Mozganje”:

- društvene igre
- rješavanje križaljki i zagonetki
- razvoj pažnje (npr. tražiti u tekstu skupove istih slova ili čitati obrnuto)
- češće računati napamet
- čitanje knjiga (pripovijetki i romana)
- fizička aktivnost
- tehnike opuštanja
- što zdraviji stil života

Utvrđivanje dijagnoze:

1. neurološkim statusom
2. laboratorijskim pretragama
3. lumbalnom punkcijom
4. kognitivnim testiranjem (MMSE test i dr.)

ANTIDEMENTIVI:

- donepezil, rivastigmin, memantin, galantamin
- na listi HZZO-a → na recept uz nadoplatu

PONOS

Šibensko-kninska
županija

Hrvatski zavod za zapošljavanje

EUROPSKI SOCIJALNI FOND

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali

2014. – 2020.

ŠIRENJE MREŽE SOCIJALNIH USLUGA U ZAJEDNICI- FAZA I

Broj poziva: UP.02.2.2.06

Kodni broj: **UP.02.2.2.06.0455**

- https://www.youtube.com/watch?v=O9HGphj_Oil

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

Literatura:

- Demenca aCROsSLO (2014). *Što je demencija i kako živjeti s njom?*, preuzeto 21.12.2020. s https://alzheimer.hr/files/8615/1957/0610/Letak_aCROsSLO_HR-web.pdf
- Kerepčić Ratkaj, Lj. (2016). *Alzheimer u mojem domu. Obiteljske istinite priče*. Zagreb: Hrvatski liječnički zbor i Hrvatsko društvo za Alzheimerovu bolest i psihijatru starije životne dobi.
- Klepac, N. (2014). *Kognitivne funkcije i dob*, preuzeto, 17.12.2020. s <https://alzheimer.hr/ucionica/kognitivne-funkcije-i-dob/>
- Kušan Jukić, M. Štajduhar, D. Devčić, S. Glamuzina, Lj. (20: *Komunikacija s osobama oboljelim od Alzheimerove bolesti. Priručnik za formalne njegovatelje*. Zagreb: Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar".
- Mašanović, M. Neretvanske županije *Alzheimerova bolest*, preuzeto 16.2.2021. s <https://www.zzjzdnz.hr/zdravlje/zdravlje-starijih-osoba/198>
- Tomek-Roksandić, S. Mimica, N. Kušan Jukić, M. i sur. (2017). *Alzheimerova bolest i druge demencije. Rano otkrivanje i zaštita zdravlja*. Zagreb: Medicinska naklada.

Hvala na pažnji!

Sadržaj prezentacije isključiva je odgovornost Udruga "Žena"

Organizacija radionice sufinancirana je u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali iz Europskog socijalnog fonda.